

בית המשפט המחוזי בירושלים

הפ"ב 51268-10-18 הרמן נ' ברדוגו ואח' הפ"ב 54221-11-18 ברדוגו נ' הרמן ואח'
הפ"ב 14883-12-18 הרמן נ' ברדוגו ואח' הפ"ב 50123-11-18 שפירו נ' ברדוגו ואח'
הפ"ב 46166-10-18 ברדוגו נ' שפירו ואח' הפ"ב 50089-11-18 שפירו נ' הרמן ואח'

בפני כבוד השופט אביגדור דורות

המבקש: חנניה הרמן
ע"י ב"כ עו"ד אריה בליאר

נגד

המשיבים: 1. דוד ברדוגו
ע"י ב"כ עו"ד שלמה אייזנשטיין
2. גבריאל שפירו
ע"י ב"כ עו"ד יצחק דהן

ספרות:

[אורי גורן, בוררות \(נבו, 2018\)](#)

חקיקה שאוזכרה:

חוק הבוררות, תשכ"ח-1968: סע(15), 11(1), 11, 1, בן(24(10), 24(1), 24, 22.4, 22.3, 22.2, 22.1, 22, , 26(2), 24(9), 24(8), 24(7), 24(5), 24(4), 24(3), 26(2)א(2), 27(ג), 27, א(28),
תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984: סע529, 227'
חוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984: סע19'

פסק דין

1. לפניי בקשות לאישור פסקי בוררות ובקשות לביטול פסקי בוררות בתובענות שהדיון בהן נדון במאוחד.

2. עניינו של פסק דין זה בבקשות לאישור ולביטול פסקי בוררות שניתנו ע"י מותב תלתא של "בית דין ירושלים לדיני ממונות- שירת דוד". הפסקים מתייחסים ליחסים שבין מלווה (הרמן) לבין לווה (שפירו) וערב ההלוואה (ברדוגו).

3. **בהפ"ב 46166-10-18** עתר דוד ברדוגו (להלן: "ברדוגו") לאישור פסק בורר שכותרתו "פסק הביניים- הוספה" מיום 20.8.18 (להלן: "פסק מיום 20.8.18") וכן לאישור פסק בורר שכותרתו "ההבהרה לפסק הביניים הראשון" מיום 27.8.18 (להלן: "ההבהרה מיום 27.8.18") שניתנו בהרכב תלתא של בוררים- כב' הרב יהודה סילמן, כב' הרב שאול יהודה הנדלס וכב' הרב רוזין (להלן: "הבוררים").

4. **בהפ"ב 51268-10-18** עתר חנניה הרמן (להלן: "הרמן") לביטול פסק בורר שכותרתו "פסק דין ביניים - הוספה ב"י" מיום 10.7.18 (להלן: "פסק מיום 10.7.18"), לביטול פסק מיום 20.8.18 ולביטול ההבהרה מיום 27.8.18 שניתנו על ידי הבוררים כאמור.

5. **בהפ"ב 50123-11-18** עתר גבריאל שפירו (להלן: "שפירו") לביטול פסק מיום 10.7.18, לביטול פסק מיום 20.8.18 ולביטול ההבהרה מיום 27.8.18 שניתנו על ידי הרכב הבוררים כאמור.

6. **בהפ"ב 54221-11-18** עתר ברדוגו לאישור פסק ביניים מיום 22.11.18 (להלן: "פסק מיום 22.11.18").

7. **בהפ"ב 50089-11-18** עתר שפירו לאישור פסק דין ביניים מיום 3.9.15 (להלן: "פסק מיום 3.9.15").

8. **בהפ"ב 14883-12-18** עתר הרמן לביטול פסק דין ביניים מיום 21.11.18 (להלן: "פסק מיום 21.11.18").

רקע עובדתי

9. ביום 23.12.13 נערך הסכם הלוואה בין הרמן לבין שפירו, כאשר בכפוף להתקיימות התנאים בהסכם, הלווה הרמן (המשקיע) לשפירו (היזם) סכום של 160,000 דולר. כנגד ההשקעה ולהבטחת החזר ההשקעה במלואה שיעבד ברדוגו להרמן, המלווה, חנות שבבעלותו הנמצאת ברחוב אליהו קורן 29 ירושלים (להלן: "הנכס").

10. על פי סעיף 2 להסכם ההלוואה שנחתם בין הרמן לבין שפירו, שפירו התחייב להשיב להרמן את סכום קרן ההשקעה במלואו עד ליום 24.3.14. בשל אי השבת ההלוואה על פי ההסכם, פנה הרמן לברדוגו על מנת שישלב את ההלוואה מכוח הערבות בטענה שההלוואה טרם נפרעה. ברדוגו שילם להרמן סכום של 100,000 ₪.

11. בהסכם ההלוואה נקבע כי מוסכם בין הצדדים שבכל שאלה שתתעורר לגבי החוזה או יישומו יפסוק הבורר הרב אשר שוורצמן. מאחר והרב שוורצמן לא קיבל על עצמו את הליך הבוררות, פנו הצדדים במשותף לבית הדין לממונות "שירת דוד" על מנת להכריע את המחלוקת ביניהם, בכל ההליך של גביית ההלוואה.

12. ביום 21.2.17 (כה' שבט תשע"ז) ניתן פסק דין הביניים הראשון בהליך הבוררות (להלן: **"הפסק הראשון"**). על פי הפסק הראשון, לאחר שמיעת טענות הצדדים וקריאת סיכומיהם, הבוררים הגיעו למסקנה לפיה שפירו חייב לברדוגו סכום של 100,000 ₪ ששילם האחרון להרמן. כמו כן שפירו חויב לשלם להרמן סכום של 95,000 דולר. נקבע כי זכותם של הרמן וברדוגו לגבות את החוב מכל מקור שהוא ומכל נכס השייך לשפירו, כולל מהדירה שבה התגורר ואין לו רשות להתנגד.

13. ביום 7.6.17 (יג' סיון תשע"ז) ניתן פסק דין ביניים- המשך בהליך הבוררות (להלן: **"הפסק הראשון- המשך"**) בו נקבע כי זכותו של הרמן לגבות את חובו מכל נכסי שפירו, כולל מחלקו בדירת מגוריו, ללא זכות לכל הגנה שהיא, לרבות זכות דייר מוגן. נקבע כי הרמן חייב לייפות את כוחו של עו"ד שפיגלמן באופן מידי, לשם ביצוע הגביה. נקבע כי מיום חתימתו של הרמן על ייפוי הכוח, תינתן לברדוגו ארכה של שנה על מנת לבצע את גביית החוב משפירו ובמידה ומאמצי גביית הכספים של ברדוגו משפירו ייכשלו, עליו לעמוד בהתחייבותו מכוח חתימת הערבות.

14. ביום 26.6.18 פסקי הבוררות הנ"ל אושרו על ידי במסגרת [הפ"ב 46045-09-17](#) ובמסגרת [הפ"ב 34600-10-17](#).

15. ביום 10.7.18 (כז' תמוז תשע"ח) ניתן פסק הביניים – הוספה ב', לפיו הורו הבוררים על ארכה נוספת של שישה חודשים עבור ברדוגו במהלכה יוכל למצות את הליכי גביית החוב מול שפירו, ובמידה וייכשלו מאמצי הגבייה תוך תקופה זו, על ברדוגו לעמוד בהתחייבותו מכוח חתימת הערבות.

16. ביום 20.8.18 (ט' אלול תשע"ח) ניתן פסק הביניים – הוספה. בפסק זה הורו הבוררים להשהות את כל ההליכים שננקטו נגד ברדוגו בקשר להליך הבוררות המתנהל בין הצדדים ואף הורו על השעיית הליך המתנהל בלשכת ההוצאה לפועל (518306-12-14) מטעמו של הרמן, וזאת עד למיצוי מאמצי הגביה על ידי ברדוגו, בהתאם לפסקי הבוררות שניתנו על ידי בית הדין לדיני ממונות, לרבות הפסק מיום 10.7.18 (כז' תמוז תשע"ח). בהתאם לכך, בית הדין אסר באיסור גמור על הרמן לנקוט או להחיות נגד ברדוגו שום מגבלות או הליכים משפטיים כגון הוצל"פ בהתאם לפסק מיום 10.7.18.

17. ביום 27.8.18 (טז' אלול תשע"ח) ניתנה הבהרה לפסק מיום 20.8.18. בהבהרה נקבע כי שפירו חייב להרמן סכום של 95,000 דולר כפי שנפסק. בגין סכום זה שפירו פרע חלק מהחוב ונתן

להרמן שיק בסכום של 200,000 ₪. ביום כד' אלול תשע"ז עדכן בית הדין לענייני ממונות את הרמן, באמצעות מרשו, כי במידה ולא יעביר את השיק כאמור לברדוגו על מנת שיוכל לגבות את החוב, יקוזז סכום ה- 200,000 ₪ מהחוב בסך 95,000 דולר, אולם שיק זה לא הועבר לידיו. לכן, יקוזז סכום זה מהחוב הכולל בסכום של 95,000 דולר וכתוצאה מכך, מתוך סכום הערבות. בנוסף, בית הדין הורה על ארכה נוספת בת שישה חודשים לברדוגו במהלכה יוכל למצות את הליכי הגבייה מול שפירו בכל דרך משפטית אפשרית, כאשר באותה תקופה אין רשות להרמן לגבות את חובו מהערב מכוח הערבות עליה התחייב.

18. ביום 19.10.18 הוגשה בקשת ברדוגו לאישור הפסק מיום 20.8.18 וכן לאישור ההבהרה מיום 27.8.18 ([הפ"ב 46166-10-18](#)).

19. ביום 22.10.18 הוגשה בקשת הרמן לביטול הפסק מיום 10.7.18, לביטול הפסק מיום 20.8.18 ולביטול ההבהרה מיום 27.8.18 שניתנו על ידי הרכב הבוררים כאמור ([הפ"ב 51268-10-18](#)).
18. טענות הצדדים בנדון תפורטנה להלן.

20. ביום 21.11.18 הוגשה בקשת שפירו לביטול הפסק מיום 10.7.18, לביטול הפסק מיום 20.8.18 ולביטול ההבהרה מיום 27.8.18 ([הפ"ב 50123-11-18](#)).

21. ביום 22.11.18 (יד' כסלו תשע"ט) ניתן פסק דין ביניים בהליך הבוררות בעניין סגירת תיק ההוצל"פ והמסתעף, לאחר שביה"ד קיבל את בקשות ותגובות הצדדים, ובזיקה לפסקי הביניים שניתנו בעבר על ידי ביה"ד, נקבע כדלקמן: על הרמן לסגור באופן מיידי את תיק ההוצל"פ שמספרו 518306-12-14. פסק הביניים מיום ט"ז אלול תשע"ח בו נקבע כי על ברדוגו לשלם להרמן סכום של 95,000 דולר ארה"ב פחות 200,000 ₪ בעינו עומד (כל עוד לא יוכיח ברדוגו כי שפירו פרע חלק מחובות אלו). מכיוון ששפירו הוא הלווה וברדוגו אינו אלא ערב, לכן בית הדין נתן לברדוגו זמן למצות את ההליכים מול שפירו ונקבע כי אי אפשר לממש את המשכון של הרמן כל עוד לא התקבלה החלטה מפורשת מביה"ד המאפשרת לו לעשות כן. ביה"ד הורה לברדוגו לדווח על הפעולות שנקטו על ידו לגביית החוב משפירו וזאת לא יאוחר מ- 7 ימים ממועד החלטה זו.

22. ביום 23.11.18 הוגשה בקשת ברדוגו לאישור הפסק מיום 22.11.18 ([הפ"ב 54221-11-18](#)).
ביום 6.12.18 הוגשה כתגובה, בקשת הרמן לביטול הפסק מיום 21.11.18 ([הפ"ב 14883-12-18](#)).
טענות הצדדים בנדון תפורטנה בהמשך.

23. ביום 21.11.18 הוגשה בקשת שפירו לאישור פסק ביניים מיום 3.9.15 (יט' אלול תשע"ה) ([הפ"ב 50089-11-18](#)) הקובע כי הרמן זכאי לבחור בין שתי אופציות: האחת- מימוש נכס של ברדוגו, השנייה- גביית החוב מכוח הסכם ההלוואה משפירו. נקבע כי באם יבחר הרמן באפשרות הראשונה, בשלב זה הוא יוכל להתחיל בהליכי גבייה רק על חציו של הנכס. לטענת שפירו, מעולם

לא ביטלו הבוררים בהחלטה כלשהי פסק בוררות זה והרמן אף הודיע מפורשות לבוררים על בחירתו מלכתחילה באופציה של מימוש נכסו של ברדוגו.

24. ביום 11.12.18 הוגשה תגובת ברדוגו לבקשה לאישור הפסק הנ"ל ([הפ"ב 50089-11-18](#)).

טענות הצדדים

25. ביום 19.10.18 הוגשה, כאמור, בקשת ברדוגו לאישור הפסק מיום 20.8.18 וכן לאישור ההבהרה מיום 27.8.18 ([הפ"ב 46166-10-18](#)). בבקשה נטען כי מאחר והרמן פועל שלא בתום לב כנגד פסקי הבוררות וביקש בתיק ההוצל"פ בקשה למינוי כונס נכסים וזאת בניגוד גמור לפסקי הבוררים ומאחר ובית משפט השלום עיכב את ההליכים והורה להגיש בקשה לאישור פסק הבוררות, התבקש בית המשפט לאשר את פסקי הבוררות. בבקשת האישור נטען למעלה מן הצורך כי יש לסלק את בקשת הביטול לאור העובדה שחלף המועד הקבוע [בסעיף 27\(א\) לחוק הבוררות](#), התשכ"ט-1969 (להלן: "[חוק הבוררות](#)") להגשת בקשה לביטול פסק הבוררות. נטען כי פסקי הבורר הומצאו לצדדים ביום נתינתם ומאז חלפו 45 ימים, שכן ימי הפגרה נמנים במניין 45 הימים הקבועים [בסעיף 27\(א\) לחוק הבוררות](#).

26. ביום 22.10.18 הוגשה, כאמור, בקשת הרמן לביטול הפסק מיום 10.7.18, לביטול הפסק מיום 20.8.18 ולביטול ההבהרה מיום 27.8.18 ולהעברת הבוררים מתפקידם ([הפ"ב 51268-10-18](#)). [במסגרת](#) בקשתו, טען הרמן כי דין פסקי בוררות אלו להתבטל בעטיין של מספר עילות: ראשית, נטען כי הפגרה אינה נספרת במניין הימים להגשת בקשה לביטול פסק הבוררות. שנית, לגופו של עניין, נטען כי הפסק הראשון מיום 7.6.17, אשר הכריע בכל המחלוקות נשוא הבוררות הוא פסק דין סופי בעניינים אלו ועל כן סבר הרמן כי הבוררות תמה ופסק הדין הוא סופי ומוחלט ואין אחריו כלום, לפיכך התבקש הביטול של שלושת פסקי הבוררות שניתנו אחריו כאמור. נטען כי בית הדין החליט לתת לברדוגו ארכה נוספת ובניגוד להחלטת בית המשפט שאישר את פסק הבוררות הקודם כפסק דין סופי. זאת במיוחד כאשר פסקי הבוררות התקבלו ללא דיון וללא שניתנה להרמן הזדמנות להגיב על מתן החלטות חדשות אלו הסותרות את פסק הבוררות שניתן לאחר דיון במעמד שני הצדדים.

שלישית, נטען כי בהתאם [לסעיף 22 לחוק הבוררות](#) נפלו פגמים בכל התנאים הנדרשים לתיקון פסק בורר: הייתה פניית מוסתרת וחשאית של בעל דין; לא ניתנה לבעלי הדין האחרים הזכות להשלים טענותיהם; אין בפסקי הדין אפילו אחת מהעילות המנויות בחוק [בסעיפים 22\(1\)-\(4\)](#) לתיקון פסק הבורר ועברו יותר מ-30 יום בהם ניתן לתקן את פסק הבורר.

רביעית, נטען כי לא ניתנה להרמן הזדמנות נאותה לטעון טענותיו ולהציג בפני הבוררים את מלוא ראיותיו ([סעיף 24\(4\) לחוק הבוררות](#)). בפסקי הדין בהם התקיים דיון במעמד הצדדים מיום 21.2.17 ומיום 7.6.17 צוין הדבר במפורש על ידי הבוררים ובמקרה בו לא התקיים דיון (10.7.18, 20.8.18, 27.8.18) לא צוין.

עוד טען הרמן כי יש להעביר את הבוררים מתפקידם לאור פגמים שנפלו בתפקודם אשר יש בהם כדי להוביל למסקנה לפיה הבוררים אינם ראויים עוד לאמון הצדדים וכי התנהגותם גורמת

לעינוי דין- העובדה כי בית הדין הסתיר מן הצדדים בשעת חתימת הבוררות כי לעולם לא התכוון לתת פסק דין סופי, דיה בכדי לקבוע שנתגלה שהבוררים אינם ראויים לאמון הצדדים וכי התנהגות זו גורמת לעינוי דין של הצדדים. זאת ועוד, לאור התנהגות הבוררים במתן פסקי הבוררות לבקשת ברדוגו מבלי שצוין בפסק שהייתה פניה מצדו לבוררים למתן פסק דין מראה כי יש קשר פסול בינו לבין הבוררים.

30. לפיכך, התבקש לקבוע כי הפסק שכותרתו- פסק דין ביניים- המשך הוא פסק דין סופי כפי מהותו ולא כפי הכותרת המטעה וכי לבוררים לא הייתה סמכות ליתן פסקי בוררות נוספים בתיק זה ולחילופין, לקבוע כי קמה עילה להעברת הבוררים מתפקידם וכי אינם ראויים לאמון הצדדים והתנהגותם במהלך הבוררות גורמת לעינוי דין.

31. ביום 6.11.18 הוגשה תגובת ברדוגו לבקשה לביטול פסקי הבוררות ולהעברת הבוררים מתפקידם ([הפ"ב 51268-10-18](#)). בתגובתו נטען כי מאחר והרמן לא העלה כל טענה שיש בה ממש לעניין ביטול פסק הבוררות, הרי שהטענה כאילו טרם חלף המועד של ה- 45 יום מאחר ולשיטתו אין לספור את ימי הפגרה במניין ה- 45 יום, נראית כטענה זניחה שדינה להידחות בלאו הכי. אשר על כן, ובדגש על עניין השאלה האם יש או אין למנות את ימי הפגרה במניין הימים, השאיר ברדוגו שאלה זו לשיקול דעתו של בית המשפט.

32. לגופן של הטענות, נטען כי מטרת הטענות היא "להרוויח זמן". בהתאם להסכם ההלוואה עליו חתמו הצדדים, נקבע בסעיף 4 וסעיף 12 להסכם כי ניתן לממש את המשכון רק לאחר שהבורר יחליט בעניין. מכאן, שכל עוד ואין החלטת בורר, מנוע הרמן מלממש את המשכון. עוד נטען כי על אף שהרמן סבור כי כבר ביוני 2017 ניתן פסק דין סופי וקמו הבוררים מכיסאם, פנה אליהם פעם אחר פעם בבקשות חוזרות ונשנות במייל למתן הוראות בעניין תשלומים ואמצעי הגבייה, שהתקבלו לאחר שהם "קמו מכיסאם". לא זו אף זו, הרי שלטענת הרמן הסיבה שהוא סבר כי הפסק מיום 21.2.17 איננו סופי היא מאחר ולא נקבע בגדרו מה הסכום שברדוגו חייב להרמן. אולם הרי גם בפסק מיום 7.6.17 לא קבעו הבוררים מהו הסכום שברדוגו חייב להרמן כערב. מכאן למד ברדוגו כי על פי הרמן אם לא קבעו הבוררים מהו סכום הערבות אין לחייב את הערב כלל וכלל.

33. אשר לטענה כי יש להעביר את הבוררים מתפקידם נטען כי הרמן לא הוכיח ולו למראית עין כי הבוררים חרגו מתפקידם או כי נתקיימה עילה כלשהי בכדי להעבירם מתפקידם. על כן, ביקש ברדוגו לאשר את פסקי הבוררות.

34. ביום 21.11.18 הוגשה, כאמור, בקשת שפירו לביטול הפסק מיום 10.7.18, הפסק מיום 20.8.18 וההבהרה מיום 27.8.18 ([הפ"ב 50123-11-18](#)). במסגרת בקשה זו טען שפירו כי דין פסקי בוררות אלו להתבטל בעטיין של מספר עילות:

ראשית, נטען כי ברדוגו וידידו (מר יהודה מזוז) התחייבו כלפי הרמן לפרוע הלוואה בסך 160,000 דולר שניתנה למר מזוז ובהסכמה נרשם במקומו שפירו כלוה, כאשר ברדוגו ערב לפירעון ההלוואה בהסכם ושיעבד לצורך כך כעירבון נכס הרשום על שמו בלשכת רישום המקרקעין. שנית, נטען כי הנכס המשועבד ברחוב קורן 29 שייך לברדוגו, ושפירו לא צורף לתביעה אותה הגיש ברדוגו בבית משפט השלום כנגד הרמן, לפיה ביקש ברדוגו צו מניעה נגד הרמן, שיאסור עליו לממש את הנכס המשועבד לטובתו בגין אי הסכמת הרמן להארכת מועד הפירעון בשנה ובגין היות ההסכם בלתי חוקי בסעיף הריבית, ולא היה צד בה. בתביעתו זו בבית משפט השלום הציג ברדוגו מצג כי הוא החייב בתשלום להרמן וכי הזכויות בנכס העירבון הן שלו. משלא קיבל ברדוגו את מבוקשו בבית המשפט, הוא פנה לבתי המשפט השונים בהסוואה תחת שם תובע אחר (יוסף אזרזר) כאשר טענתו העיקרית היא שהמצג אותו הציג בבית משפט השלום ולפיו הזכויות בנכס העירבון הן שלו היה מצג תרמית ולטענתו הן שייכות לאמו ולשותף סמוי בשם יוסף אזרזר. כך שטענתו המפורשת של ברדוגו בבית משפט השלום ובתחילת הדיונים בהליך הבוררות כי הוא ומר מזוז אחראים לפירעון, והם שביקשו ארכה ממר הרמן לתשלום, עברה "שינוי קוסמטי" או "מתחת פנים" בשלב מסוים של הליך הבוררות, שם החל ברדוגו להציג משלב מסוים מצג הפוך, לפיו האחראי לתשלום הוא דווקא שפירו. בכך נפגע עיקרון הצדק הטבעי שכן שפירו סבר כי הוא חלק צדדי מהדיון באותה בוררות וקמה עילה לביטול פסקי הבוררות לפי [סעיף 24\(1\)](#) ו**סעיף 24(2)** לחוק הבוררות.

שלישית, נטען כי הבוררים לא הכריעו באחד העניינים שנמסרו להכרעתם או שהיו אמורים לשמש כבסיס להכרעתם כך שקמה עילה לביטול לפי [סעיף 24\(5\)](#) לחוק הבוררות. נטען כי בית הדין "שירת דוד" לא התייחס לתרמית המוכחת של ברדוגו בנושא מצג הבעלות בנכס העירבון ולתרמית של ברדוגו בנושא האחריות לפירעון ולסתירה בין המצג שבבית משפט השלום לבין המצג שבפני הבוררים כאמור. כן לא התייחס לעורמה בשמות התובעים והנתבעים אשר השתנו בתביעה בבית משפט השלום עובר דרך ההליך בבית הדין. נטען כי הבוררים נתנו לגיטימציה גלויה לרמייה מטעם ברדוגו כלפי בית משפט השלום או לרמייה מטעם ברדוגו כלפי הבוררים כבר בשלב ההתחלתי של הצגת הצדדים והצגת מצג העובדות והטענות בפני הבוררים. לא זו אף זו, אפילו בכתב הטענות הראשון שהוגש על ידי ברדוגו לבוררים בבית הדין טען ברדוגו כי חובת התשלום חלה על שותפו מר מזוז אך לא טען כלל כי החוב חל על שפירו.

רביעית, נטען כי פסקי הבוררות שניתנו כנגד שפירו המאריכים את הזמן למיצוי הליכי הגביה נגדו ובכל אותה עת "מוגן" ברדוגו ממימוש השיעבוד ניתנו במעמד צד אחד ולבקשת צד אחד, ברדוגו, וללא מתן הודעה וזכות התנגדות לשפירו. במהלך התנהלות הבוררות על אף בקשת שפירו, לא זומנו עדים מרכזיים, כגון מר מזוז או עורך הדין שערך את ההסכמים בין הצדדים. ומשהובאו עדים מרכזיים נוספים ונשאלו שאלות מהותיות ביותר על ידי ב"כ שפירו, הורה להם אחד הדיינים לא להשיב לשאלות שפירו, ללא כל נימוק. עד מרכזי נוסף (הרב שרייבר) שעל פי הצהרתו מצוי כיום בקשרים עסקיים משמעותיים עם ברדוגו "ביקש" מבית הדין שרוב עדותו לא תירשם בפרוטוקול ובית הדין נענה לכך. נטען כי בכך קמה עילה לביטול לפי [סעיף 24\(3\)](#) ו**סעיף 24(4)** לחוק הבוררות.

39. יתירה מכך, נטען כי סעיף 5 להסכם ההלוואה בין שפירו להרמן, קובע את התחייבות ברדוגו, בכתב, שלא להתנגד, בכל פורום שהוא (בימ"ש, בי"ד, הוצל"פ) למימוש הנכס, כהתחייבות חוזית חתומה. נטען כי הבוררים התעלמו גם מכך ואפשרו לברדוגו להפר גם התחייבות חתומה זו ועל כן קמה עילה לביטול הפסקים אף לפי [סעיף 9\(24\)](#) [לחוק הבוררות](#), לפיו תוכנו של הפסק, הנותן לגיטימציה ברורה להצגת מצגים סותרים בפני בית המשפט ובפני הבוררים, מנוגד לכללי הצדק הטבעי ולתקנת הציבור.

40. עוד נטען כי פסקי הבוררות כשלעצמם התעלמו לחלוטין מהצהרות הרמן בבית הדין ששפירו לא חייב לו מאומה ומלכתחילה עשה את עסקת המכר/ ההלוואה אך ורק על מנת לממש את הנכס, ובשום אופן לא היה בכוונתו לממש כבטוחה את דירת שפירו, אלא שהבוררים הכריחו את הרמן להפוך נושה של שפירו עד כדי קביעה כי זכותו להוציא את שפירו מדירתו. התוצאה הנלוות להתנהלות ולפסקים בהליך הבוררות היא העובדה החמורה שברדוגו ממשיך להחזיק שלא כדין בנכס ששיעבד לטובת הרמן כתמורת מכר או עירבון תוך מתן פסקי בוררות נוספים להארכות זמן חוזרות ונשנות "למיצוי הליכי גביה מטעם הרמן כלפי שפירו" והחזקה זו שלא כדין בנכס המשועבד כבר הניבה לברדוגו תשואה של כ- 5 שנות השכרה שלא כדין. נטען כי כספי השכירות מהנכס המשועבד, הזורמים בינתיים לכיס ברדוגו, היו צריכים להילקח בחשבון ב"פסקים" עצמם ככספים השייכים להרמן או ככספים האמורים לכל הפחות להתקזז מהחוב עם העברתם להרמן מידי ברדוגו, אלא שהבוררים, תוך עוול משווע, התעלמו במודע מנושא כספי השכירות של הנכס המשועבד, ובכך איפשרו - שלא כדין - לברדוגו להמשיך ולהינות מכספים שאינם שלו. ב"כ ברדוגו אף פנה להוצל"פ ביום 6.9.18 בבקשה לביצוע פסקי הבוררות (10.7.18, 20.8.18) תוך שהסתיר מהוצל"פ את קיומו של הפסק מיום 27.8.18 אותו הגיש במקביל לבית המשפט לאישורו, המפחית באופן משמעותי ב- 200,000 ₪ את החוב אותו היה זכאי לגבות עבור הרמן משפירו. מסיבות אלו ונוספות קיים בסיס איתן לבקשה להורות על סיום ההליך בפני הבוררים. בעת מתן הפסקים או הדיון בעניינם בבית הדין, לא ניתנה לשפירו זכות עמידה להשמעת דעתו בעניינם והליך החלטה והבקשה להחלטה היה כולו "מפה לאוזן" שלא כדין ובניגוד לכל עיקרי הצדק והיושר הטבעיים. פסקי בוררות אלו ניתנו ללא כתבי טענות, ללא הזמנת שפירו או צד ג' או הרמן לבירור בעניינם, כך שהפסקים ניתנו בניגוד לכלל הצדק הטבעי.

41. עוד נטען כי פסקי הבוררות הללו ניתנו לאחר שנסתיימו הליכי הבוררות וחלף המועד לעיכוב ביצוע ההליכים למימוש הנכס על פי ייפוי כוח מטעם הרמן נגד ברדוגו עצמו. עוד נטען כי הפסקים נשוא בקשה זו ניתנו לאחר שפג תוקף ייפוי הכוח שניתן לב"כ ברדוגו ולאחר אישור הפסקים הקודמים ובכך קמה עילה לביטולם על פי [סעיף 8\(24\)](#) [לחוק הבוררות](#).

42. ביום 23.11.18 הוגשה בקשת ברדוגו לאישור הפסק מיום 22.11.18 ([הפ"ב 54221-11-18](#)) הקובע כי על הרמן לסגור את תיק ההוצל"פ וכי לא ניתן יהיה לנקוט בהליכי גביה כל עוד בית הדין לא יוציא מלפניו החלטה מפורשת המאפשרת לו לעשות כן.

43. ביום 6.12.18 הוגשה, כאמור, בקשת הרמן לביטול הפסק מיום 22.11.18 ([הפ"ב 14883-12-18](#)), בגדרה טען הרמן כי דין פסק זה להתבטל בעטיין של מספר עילות:

ראשית, נטען כי פסק הבוררות שאישורו התבקש כלל לא עומד בדרישות החוק להיותו פסק בוררות ומשכך אין מה לאשר. לטענתו, פסקי הבוררות של בית הדין הוגשו לאישור ואושרו בבית המשפט המחוזי במסגרת [הפ"ב 46045-09-17](#) ובמסגרת [הפ"ב 34600-10-17](#) ולאחר אישור פסקי בוררות אלו הוגשו על ידי ברדוגו מספר הליכים נוספים לאישור פסקי ביניים שניתנו בבוררות. נטען כי עם אישור פסקי הבוררות הם הפכו לחלוטים וניתנים לביצוע במסגרת הליכי הוצל"פ, שכן עם אישור פסק בורר הפסק נחשב כפסק דין של בית המשפט המחוזי. לאחר אישור פסק הבוררות אין סמכות לבוררים לשנות את פסק דינם, ואף לא להבהירו, וגם אם הם עושים כן, הרי שמעשה זה חסר כל תוקף נורמטיבי. על כן, משאושרו פסקי הבוררות כאמור על ידי בית המשפט המחוזי, היחיד המוסמך לפרשו, לשנותו או לעכב את ביצועו הוא בית המשפט המחוזי. כאשר קיימת אי בהירות בקשר לפסק בורר, רשאים הצדדים להגיש בקשת הבהרה לבורר ככל שהפסק טרם אושר על ידי בית המשפט. כל הוראה של הבוררים לאחר אישור פסק הבוררות המשנה את פסקי דינם או המבהירה אותם, ניתנה בחוסר סמכות, אינה ניתנת לאכיפה, והוראתם לעכב הליכי ההוצל"פ היא הוראה בחוסר סמכות וזלזול בערכאות.

שנית, נטען כי הפסק ניתן על ידי הבוררים בלא סמכות, בלא דיון ובלא זכות תגובה להרמן. על כן, נתינת פסק בורר תוך שמיעת צד אחד בלבד וללא כל דיון וזכות תגובה לצד אחר, מחייבת דחיית בקשת ברדוגו לאישור הפסק. לפיכך, מסמך זה שאישורו מתבקש על ידי ברדוגו וביטולו על ידי הרמן איננו פסק בוררות על אף כותרתו וניתן בחוסר סמכות מוחלט ואין לקיימו.

שלישית, נטען לקיומה של עילת ביטול מפני שאין הסכם בוררות כלל בין הצדדים, לא בכתב ולא בעל פה. מאחר ומדובר בפסק בוררות שניתן לאחר פסק הדין הסופי של הבוררים, שאושר כאמור, היה חייב להיות הסכם בוררות נוסף בין הצדדים לבוררות חדשה ונוספת. במקרה הנדון לא קיים הסכם בכתב או בעל פה ולא התקיים דיון לגופו של עניין בעניין פסק ההמשך ומכאן כי הבוררים לא מונו כדין ואין כל משמעות לפסק ההמשך. יש לקבוע כי בהיעדר הסכם בוררות בכתב אין הוראות [חוק הבוררות](#) חלות ודי בטעם זה כשלעצמו להביא לדחיית הבקשה.

רביעית, נטען כי אישור הפסק עומד בניגוד לתקנת הציבור. אישורו יגרום כי בוררים לא יפעלו על פי הוראות החוק והפסיקה בענייני בוררות שכן תמיד יוכלו לטעון כי מדובר בפסקי המשך. תקנת הציבור מחייבת כי צדדים הבוררים להפנות סכסוך לבוררות ידעו כי הם בהליכי בוררות כחוק וידעו כי עם פסק הבוררות ואישורו מסתיים ההליך ולא יהיה מצב בו צד פונה במעמד צד אחד ומבקש שינוי, הבהרות, או הוראות עיכוב מהבוררים ונענה בהסתמכות על הסכם הבוררות הראשוני.

ביום 13.1.19 הוגשה תגובת ברדוגו לבקשה לביטול הפסק ([הפ"ב 14883-12-18](#)). בתגובה נטען כי להרמן ניתנה זכות תגובה בעבר נגד פניית ברדוגו לבית הדין לחייב את הרמן לסגור את תיק ההוצל"פ ולקבוע ברורות כי לא ניתן יהיה לנקוט נגד ברדוגו בהליכי גביה ללא החלטה ברורה המאפשרת לו לעשות כן והרמן השיב כי לבוררים אין סמכות (תשובתו צורפה כנספח ב' לבקשה

לאישור פסק בורר בה"פ 54221-11-18 ועל כן יש להוקיע את טענתו השקרית כי לא ניתנה לו זכות תגובה.

עוד נטען כי יש לדחות את הטענה כי לאחר אישור פסק הביניים בביהמ"ש המחוזי קמים בוררים מכסאם. הסמכות למתן פסק ביניים טבועה בסעיף יז' לתוספת הראשונה [לחוק הבוררות](#), זאת מלבד העובדה שאף בשטר הבוררות חתמו הצדדים על הרשאה לבוררים ליתן פסקי ביניים. לענייננו, לא ניתן לטעון כי לאחר שפסקי הביניים קבעו כי שפירו חייב להרמן 95,000 דולר וברדוגו ערב להלוואה ועליו לדאוג למקסם את מאמצי הגביה מול שפירו, יבוא עתה הרמן ויטען כי הבוררים אינם יכולים לדון בעניין מאמצי הגבייה ולדון בנוגע לסכום הכסף אותו הצליח ברדוגו להוציא משפירו בשל פסק הביניים שאושר בבית המשפט. בפסקים הקודמים חתמו הבוררים באופן חלקי את הסכסוך והבוררים ליוו, מלווים וילוו לא רק את גובה החוב כפי סכומו ליום יג' סיוון תשע"ז, אלא על כל עניין הפירעון ככל ויהיה לאחר מכן. בנסיבות אלו ברור כי הפסק ביניים אינו חוסם תשלומים ופעולות שיעשו הצדדים לאחר מכן, כאשר אלו ישנו את תמונת המצב בשטח. לדבריו, הבוררים מעולם לא קמו מכיסאם בעניין השאלה כיצד לגבות את החוב ובדיוק כשם שעדיין יכולים הבוררים בכל רגע נתון לקבוע כי הרמן רשאי לפתוח תיק הוצל"פ נגד ברדוגו. נטען כי אפשר ובהמשך וככל שהרמן יציג בפניהם נתונים חדשים, יחליטו הבוררים כי רשאי הרמן לפתוח תיק הוצל"פ. לא זו אף זו, הרי שסמכותו של בית הדין נקבעה בשטר הבוררות עצמו שהצדדים חתמו עליו ובו קיבלו על עצמם הצדדים כי לבית הדין סמכות לפרש, להכריע, להוסיף, לגרוע או לשנות בכל הקשור להוראות, החלטות ופסקי דין מכל סוג שהוא. עוד נטען כי אפילו אם עם מתן פסק הביניים חדלו הבוררים מלכהן בתפקידם, גם בכך אין בכדי לאיין את סמכותם של הבוררים לדון באופן הליכי גביית החוב מהערב. עוד נטען כי הצדדים פנו לבית הדין בנוגע לאופן גביית החוב אף לאחר ה- 7.6.17 בו לטענת הרמן קמו הבוררים מכיסאם וביקשו מהם שיכריעו בעניין גביית החוב משפירו והרי כפי שנפסק לא אחת עצם הופעת הצדדים בפני בוררים, אף מבלי שחתמו הצדדים על שטר הבוררות, מחייבת אותם כחתימה על שטר הבוררות לכל דבר ועניין. נטען כי הבוררים קבעו בפסק כי על ברדוגו לשלם רק במידה ומאמצי הגבייה ייכשלו, והרי מי שיקבע אם מאמצי הגבייה נכשלו או הצליחו הם הבוררים. לא ברור מדוע פנה הרמן מספר פעמים לבית הדין בתלונות וטרוניות לעניין מאמצי הגבייה.

44. ביום 21.11.18 הוגשה בקשת שפירו לאישור חלקו הראשון של פסק ביניים מיום 3.9.15 (יט' אלול תשע"ה) ([הפ"ב 50089-11-18](#)) הקובע כי הרמן זכאי לבחור בין שתי אופציות: האחת- מימוש נכס של ברדוגו, השנייה - גביית חוב כספי על פי הסכם הלוואה משפירו. לדבריו, מעולם לא ביטלו הבוררים בהחלטה כלשהי פסק ביניים זה והרמן אף הודיע מפורשות לבוררים על בחירתו מלכתחילה באופציה של מימוש נכס ברדוגו.

45. ביום 11.12.18 הוגשה תגובת ברדוגו לבקשה לאישור פסק הביניים ([הפ"ב 50089-11-18](#)). בתגובה הבהיר ברדוגו כי אין מניעה לאישור פסק הבוררות מעבר לעובדה ששפירו מנסה לבצע מקצה שיפורים בפסק הבורר ולהטעות את בית המשפט באופן שיקבע דברים שאינם קשורים לפסק הבוררות. שפירו לא הציג בפני בית המשפט את המסכת העובדתית בכדי להבין על מה נסוב

הדיון בין אופציה א' לאופציה ב' ומה הנפקא מינה לצדדים בין שתי האופציות ואף לא צירף לבית המשפט את הסכם המכר והסכם ההלוואה עליהם הוא מתבסס, לא כל שכן שלא צירף כל ראייה פוזיטיבית על כך שהרמן בחר באופציה א'. הרי ככל ובית המשפט יקבע כי הרמן בחר באופציה של הסכם המכר, עלול הוא להינזק באופן בלתי הפיך רק מן העובדה שתושט עליו שומת מס בגין רכישת הנכס וקנס כספי בגין אי דיווח באיחור של מעל 4 שנים. כן יהיה על הרמן לשלם לברדוגו סכום של 200,000 ₪ ועוד קנסות בגין הפרת ההסכם כך שברור שהניזוק הוא הרמן. עוד נטען כי גם טענתו של שפירו כאילו הרמן בחר באופציה של הסכם המכר היא שקר מוחלט אלא ששפירו לא הביא כל תימוכין לטענתו כי הרמן הודיע מפורשות לבוררים על בחירתו באופציה של מימוש הסכם המכר. נטען כי מהראיות שהוצגו לפני הבוררים מתקבלת תמונה הפוכה בתכלית. הרמן לא ביקש לדווח על הסכם המכר לרשות המיסים ודי בכך כדי לראות בו מי שלא ביקש לממש את הסכם המכר משום שאי דיווח לרשויות המס מאיין את חוקיות העסקה ומצביע על אי כשירות העסקה. לא זו אף זו, אלא שהרמן מנהל תיק הוצל"פ נגד ברדוגו בגין הסכם ההלוואה, כך שנראה כי הרמן בחר באופציית ההלוואה. בנוסף, הרמן רשם הערת אזהרה בטאבו רק בגין הסכם הלוואה ולא בגין הסכם מכר. עוד נטען כי הרמן חתם, בהתאם לפסק הבוררות מיום יג' סיוון תשע"ז, על יפוי כוח עבור ברדוגו שיוכל לגבות משפירו את חובו, ועוד נטען כי הרמן טען בעצמו פעם אחר פעם בביה"ד כי הוא תומך דווקא בקיום הסכם ההלוואה. זאת ועוד, משמעות הבקשה היא ליצור באופן רטרואקטיבי ומלאכותי מצג כאילו אין כאן כל הסכם הלוואה בין הרמן לשפירו ולכן כל פסקי הביניים שניתנו לאחר מכן בטלים ומבוטלים וכזאת לא ייעשה. מכאן ששפירו הגיש בקשה הזויה שבית המשפט יקבע מה הרמן בחר לאחר פסק הביניים וזאת במסגרת בקשה לאישור פסק בורר.

דיון והכרעה

46. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים, את פסקי הבוררים ואת המסמכים שהובאו לעיוני, הגעתי למסקנה כי בנסיבות המקרה אין מקום לקבל את העתירות לביטול פסקי הבוררות במסגרת [הפ"ב 51268-10-18](#) ו**הפ"ב 50123-11-18** ויש לדחותן וכפועל יוצא מכך, לאשר את הפסק מיום 10.7.18, לאשר את הפסק מיום 20.8.18, לאשר את ההבהרה מיום 27.8.18 ולאשר את הפסק מיום 22.11.18. כמו כן, הגעתי למסקנה כי אין לקבל את הבקשה לאישור הפסק מיום 3.9.15 במסגרת [הפ"ב 50089-11-18](#).

47. בבסיס מוסד הבוררות עומד הרציונל לפיו יש לעודד פתרון סכסוכים מחוץ לבתי המשפט, שכן התוצאה הנלווית למוסד זה היא הקלה באופן מהותי על העומס המוטל על כתפי בתי המשפט. ייחודיות הליך הבוררות טמונה ביכולת הצדדים להשפיע במידה רבה על תוכן ההתדיינות ועל הסמכויות הנתונות לבורר כאשר מרבית ההסדרים נקבעים על ידי הצדדים הלוקחים בו חלק (אורי [גורן, בוררות](#), 23 (2018)). במצב דברים זה, על הצדדים להקפיד בניסוח הסכם הבוררות הקפדה יתירה (סמדר אוטולנגי, [בוררות, דין ונוהל](#), 1 (מהדורה רביעית, 2005)).

48. [סעיף 24 לחוק הבוררות](#) מונה רשימה סגורה של עשר עילות המאפשרות לבית המשפט לבטל פסק בוררות ([ע"א 318/85 דן כוכבי נ' גזית קונסיליום השקעות ופיתוח בע"מ, פ"ד מב\(3\) 265, 274 \(1988\)](#)), כאשר ישנה העדפה ברורה לתיקונו או להשלמתו של פסק הבורר על פני ביטולו ([רע"א 6303/17 מטאנס נ' עבוד \(20.3.18\)](#)).

49. כלל ידוע בפסיקה הוא כי יש לפרש את עילות הביטול הקבועות [בסעיף 24 לחוק הבוררות](#), בצמצום ובדווקנות וזאת לנוכח המדיניות המעדיפה מתן תוקף לפסק הבוררות על פני ביטולו (אוטולנגי, עמ' 428, גורן, עמ' 265):

"בראש ובראשונה, ראוי לחזור ולהזכיר, כי עילות הביטול, המאפשרות לבית משפט לבטל פסק בורר, פורשו על-ידי בית משפט זה בצמצום ובדווקנות (ראו, מבין רבים אחרים, [רע"א 6889/02 בן שמן מושב עובדים להתיישבות נ' שורגי \(פורסם בנבו\) \(6.10.2002\)](#); [רע"א 749/10](#) אלי עזר אבוחרא נ' חודדי [פורסם בנבו] (4.8.2010))."

50. כפי שנקבע [ברע"א 6649/10 אבישר נ' גונן \(6.5.2012\)](#): "הרציונל שעמד ביסוד גישה זו, הוא הרצון לחזק את סופיות פסק הבורר. זאת על מנת לעודד את הצדדים להעביר סכסוכים למוסד הבוררות" (עוד ראו: [רע"א 7818/11 אברהם בבזדה נ' עיריית גבעת שמואל \(06/10/13\)](#) (להלן: "עניין בבזדה").

51. עוד נפסק, כי אין בית המשפט יושב כערכאת ערעור על פסק הבוררות (ראה למשל: [רע"א 1260/94 בן-חיים נ' אבי חן בע"מ, פ"ד מח\(4\) 826, 831-832 \(1994\)](#)). לפיכך, בדיקת פסק הבוררות אינה נעשית על-פי הקריטריונים לבדיקת פסק דין של ערכאה שיפוטית, קרי, קריטריונים של ערעור. טענות היפות לערעור על פסק דינו של בית משפט אינן יפות כל עיקר לתקיפתו של פסק בוררות ([רע"א 1512/92 קירת-חברה קבלנית לבנייה מתקדמת בע"מ נ' נזר, פ"ד מז\(5\) 529, 532 \(1993\)](#)). יפים לעניין זה הדברים שנקבעו [ברע"א 3680/00 גמליאלי נ' מגשימים כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ, פ"ד נז\(6\) 605, 616 – 617 \(2003\)](#) (להלן: "עניין גמליאלי"):

"...התערבות שיפוטית בפסק הבורר הינה צרה ומוגבלת לעילות מוגדרות. עילות אלה מוחלות בזהירות ועל דרך פירוש דווקני כדי ליתן תוקף לפסק ולא לבטלו. בית-המשפט הבוחן את הפסק אינו דן בו כערכאת ערעור, ואין הוא אמור לבחון אם צדק הבורר בקביעותיו או טעה בהן על-פי הדין, שהרי עילת הביטול בגין טעות על פני הפסק שוב אינה נמנית עם עילות הביטול... בית-המשפט גם אינו רשאי להעמיד את הפסק במבחן ביקורתו הוא – אם צודק הוא או בלתי צודק בהתאם לתפיסתו שלו. עליו להעמיד למבחן את פסק הבורר בשאלות יסוד שעניינן, בעיקרן, בחינת תקינותו הבסיסית של הליך הבוררות – קיומו של הסכם בוררות בר-תוקף, מינוי בורר כדין, פסיקה בתוך גבולות הסמכות, שמירה על כללי צדק טבעי, עמידה באמות מידה של תקנת הציבור

ועוד שורה של עניינים. גלישת הביקורת השיפוטית על פסק הבורר אל מעבר לעילות הביקורת הצרות כאמור מפרה את האיזון הראוי בין העצמאות וחופש הפעולה שהמחוקק ביקש לתת בידי מוסד הבוררות לבין אינטרס הציבור בקיום פיקוח שיפוטי צר בלבד על תקינותם של הליכי הבוררות"

כך גם ברע"א [7205/01](#) כפר דניאל, מושב שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ נ' מיטרני (4.2.2002) נקבע כי:

"...בקשה לביטולו של פסק בוררות איננה, אפוא, תחליף לערעור על שאלות הנוגעות לתוכנו של הפסק. אף כאשר ברי הוא כי מסקנה ממסקנותיו של הבורר מוטעית, בין במישור המשפטי, ובין במישור העובדתי, אין בכך כדי להוות עילה לביטולו. פסק בורר עשוי אפוא להתבטל, רק מקום בו הליך הבוררות פגום מיסודו, או בנסיבות בהן לא נתמלאו עקרונות הבוררות המוסכמים על ידי הצדדים. ביטול הפסק בשל תוכנו, אפשרי רק כאשר מנוגד הוא באופן מובהק לתקנת הציבור".

העולה מן המקובץ הוא, כי "משעה שפסק הבוררות ניתן כדיון, בהליך תקין במסגרת סמכויותיו של הבורר בלא שנפגעו זכויותיהם של הצדדים, אין מקום להתערב בו. השאלה איננה האם פסיקת הבורר היא נכונה וצודקת על פי כל אמת מידה או שמא טעה הבורר בפסיקתו, אלא אם חרג הבורר מכללי ניהול הבוררות המוגדרים בדיני הבוררות ובהסכם באופן המצדיק את ביטולו של פסק הבוררות" (רע"א [9119/07](#) א.ב. גרוסמן בע"מ נ' לבל ואח' (11.2.2008)).

52. בנוסף לאפשרות לבטל את פסק הבורר, באופן מלא או חלקי, וכן לתקנו, מעניק [חוק הבוררות](#) לבית המשפט את הסמכות להורות על העברת הבורר מתפקידו. [סעיף 11 לחוק הבוררות](#) מגדיר באילו מקרים ניתן להעביר את הבורר מתפקידו:

" 11. בית המשפט רשאי להעביר בורר מתפקידו באחד המקרים האלה:

- (1) נתגלה שהבורר אינו ראוי לאמון הצדדים;
- (2) התנהגותו של הבורר במהלך הבוררות גורמת לעינוי דיון;
- (3) נבצר מהבורר למלא את תפקידו."

אעבור עתה לדון בגוף הטענות כאמור.

דיון בבקשת ברדוגו לאישור פסקי הבוררים במסגרת הפ"ב 46166-10-18 ובקשת הרמן לביטול פסקי הבוררים במסגרת הפ"ב 51268-10-18

53. ראשית, נטען על ידי ברדוגו כי יש לסלק את בקשת ביטול פסקי הבוררות לאור העובדה שחלף המועד הקבוע [בסעיף 27\(א\) לחוק הבוררות](#) להגשת הבקשה לביטול משום שהבקשה הוגשה לאחר 45 ימים מיום המצאתם של פסקי בוררות אלו לצדדים (המצאת פסקי הבוררות מיום 21.8.18 והגשת הבקשה לביטולם מיום 22.10.18). מנגד, הרמן טען כי הפגרה אינה נספרת במניין הימים להגשת הבקשה לביטול ועל כן לא נשללה זכותו להגשת הבקשה לביטול והבקשה הוגשה במועדה. המחלוקת בין הצדדים מתמצית, אפוא, בשאלה אם ימי הפגרה באים במניין 45 הימים הקבועים [בסעיף 27 לחוק הבוררות](#) אם לאו.

54. טענות אלו נזנחו בעת שהושמעו בפניי אולם בקצרה אומר כך: [סעיף 27 לחוק הבוררות](#) קובע כי יש להגיש בקשה לביטול פסק הבוררות לא יאוחר מ- 45 ימים מיום שבעל הדין קיבל את הפסק לידי. כמו כן, יש להביא בחשבון את תקנה 10 לתקנות הבוררות הקובעת כי אם הוגשה בקשה לאישור הפסק, יש להגיש בתוך 15 יום את הבקשה לביטול הפסק, לא יאוחר ממנין הימים של 45 יום לפי [סעיף 27 לחוק הבוררות](#) (ד"ר ישראל שמעוני, דיני בוררות- אופק חדש בבוררות, 614, מהדורה שנייה מורחבת, התשע"ד-2014).

55. הטענה לפיה בקשת הביטול הוגשה במועד נסמכה על הוראת [תקנה 529 לתקנות סדר הדין האזרחי](#), תשמ"ד- 1984 (להלן: "התקנות") לפיה תקופת פגרה לא תובא במניין הימים שנקבעו בתקנות אלו או שנקבעו בידי בית המשפט או הרשם. בפסק הדין [ברע"א 5617/09 פורוש נ' דייטש](#) (26.10.10) נקבע כי [תקנה 529](#) לתקנות חלה גם על לוח הזמנים הקבוע [בסעיף 27 לחוק הבוררות](#) ולכן אין להתחשב בימי הפגרה. המסקנה היא, אפוא, שבקשת הביטול הוגשה במועד בטרם חלפו 45 הימים הקבועים [בסעיף 27 לחוק הבוררות](#).

פסק ביניים לאחר פסק סופי

56. הרמן טען כי הפסק מיום 7.6.17 הכריע בכל המחלוקות נשוא הבוררות, משום שמדובר בפסק דין סופי שאושר בבית המשפט במסגרת [הפ"ב 46045-09-17](#) ובמסגרת [הפ"ב 34600-10-17](#) אשר הפך חלוט וניתן לביצוע במסגרת הוצל"פ עם האישור. מטרת הכותרת "פסק דין ביניים- המשך" בפסק הבוררות מיום 7.6.17 היא כדי להבהיר כי מדובר בהמשכו של פסק דין הביניים הראשון מיום 21.2.17 וזהו פסק דין סופי ומוחלט ואין אחריו כלום, ומכאן יש לבטל את שלושת פסקי הבוררות נשוא המחלוקת אשר ניתנו לאחריו - הפסק מיום 10.7.18, הפסק מיום 20.8.18 וההבהרה מיום 27.8.18. לטענת ברדוגו מדובר בשלושה פסקי ביניים שנתנו מתוך סדרה של פסקי ביניים שתפקידם להבהיר ולפרש את הפסק מיום 7.6.17 אשר אושר בבית המשפט המחוזי. מסקנתי היא כי אין לקבל את טענת הרמן בגין הטעמים הבאים:

אקדים ואומר כי [חוק הבוררות](#) מכיר באפשרות של מתן פסק ביניים. "פסק בוררות" מוגדר [בסעיף 1 לחוק הבוררות](#) כ"פסק שניתן ע"י בורר, לרבות פסק ביניים". גם התוספת [לחוק הבוררות](#) בפיסה יז' מזכירה במפורש את פסק הביניים ומסמיכה את הבורר לתיתו, בהגדירה אותו כפסק "המכריע בנושא הבוררות חלקים חלקים" (אוטולוגי, כרך ב', 759).

ראשית, בענייננו, אין מדובר בפסקי ביניים המשנים או מחדשים את פסקי הבוררות מיום 21.2.17, ומיום 7.6.17, אלא מדובר בפסקי ביניים אשר חוזרים על הוראות פסקי הבוררים הנ"ל. ניתן אף ללמוד זאת מהכותרות של פסקי בוררות אלו: כותרתו של המסמך מיום 20.8.18 היא "פסק דין ביניים - הוספה" ובגדרו הוספה ההוראה על השהיית ההליכים נגד ברדוגו עד למיצוי מאמצי הגבייה על ידי ברדוגו. כותרתו של המסמך מיום 27.8.18 היא "הבהרה לפס"ד ביניים שניתן ביום כ"ה שבט תשע"ז...". ובו הוספה ההוראה על הפחתת סכום של 200,000 ₪ מסכום הערבות של ברדוגו בשל שיק שנתן שפירו להרמן בסכום זה. כן הורה בית הדין על ארכה נוספת בת שישה חודשים בהם יוכל ברדוגו למצות את הליכי הגבייה מול שפירו בכל דרך אפשרית, כאשר באותה תקופה אין רשות להרמן לגבות את חובו מברדוגו מכוח הערבות עליה התחייב. פסקי הבוררות נשוא המחלוקת בענייננו רק חוזרים ומאשרים בניואנסים מסוימים את פסקי הבוררות הקודמים, בלא שינוי מהותי, ומשלימים את הפסק מיום 7.6.17.

שנית, הסמכות למתן פסק ביניים קבועה בסעיף יז' לתוספת הראשונה [לחוק הבוררות](#): "הבורר רשאי לתת פסק הצהרתי, צו עשה או לא תעשה, צו ביצוע בעין וכל סעד אחר שבית המשפט מוסמך לתת, וכן רשאי הוא לתת פסק ביניים המכריע בנושא הבוררות חלקים חלקים". אף בענייננו, פסקי הבוררות שניתנו לאחר פסקי הבוררות שאושרו בבית המשפט הם פסקי ביניים אשר הכריעו בשאלות השנויות במחלוקת חלקים חלקים.

שלישית, בשטר הבוררות חתמו הצדדים על הרשאה לבוררים ליתן פסקי ביניים: "הרשות בידי ביה"ד להוציא צוים, הוראות, החלטות ופסקי דין, מכל מין וסוג שהוא, לרבות חלקיים ו/או זמניים ו/או פסקי דין ביניים כפי ראות עיניהם..."

שטר הבוררות הוא אשר קובע את סמכות הבורר וסמכותו של בית הדין נקבעה בשטר הבוררות עצמו שהצדדים חתמו עליו ובו קיבלו על עצמם הצדדים כי לבית הדין סמכות "לפרש, או להכריע, או להוסיף, או לגרוע או לשנות בכל הקשור להוראות, החלטות ופסקי דין מכל סוג שהוא". אי לכך, הרי שאף מתוך נוסח שטר הבוררות ניתן ללמוד כי לבית הדין הסמכות להבהיר את פסקי הבוררות ולהוסיף וליתן הוראות, בעקבות שינוי הנסיבות. זאת ועוד, בשטר הבוררות נקבע גם כי לבוררים סמכות למתן החלטות על דרכי אכיפת ההחלטות וביצוען בעין.

57. סופיות הפסק צריכה להתבטא בהחלטות הפסק מבחינת ההכרעה המעשית שבו. צריך שהפסק יכיל הוראה אופרטיבית ברורה וחד משמעית שאפשר לתת לה תוקף ולכפות את ביצועה בהליכי הוצאה לפועל. מבחינה זו בורר שקבע בפסק כי קיימת חובה לתשלום כסף, אך לא ציין על מי מוטלת חובה זו- הפסק הוא חסר בהירות ולכן אינו יכול להיחשב כפסק סופי ושלים. הוא הדין, אם הבורר קבע שהנתבע חייב לשלם לתובע- אך לא פסק איזה סכום (אוטולנגי, כרך ב', 771-770).

בפסק הבוררות מיום 21.2.17 ובפסק הבוררות מיום 7.6.17 לא הובהר במפורש הסכום אותו חייב ברדוגו להרמן. רק בהבהרה לפסק הראשון מיום 27.8.18 הובהר מפורשות מהו הסכום שחב

ברדוגו כלפי הרמן בשל הערבות, נוכח פירעון חלקי של החוב על ידי שפירו להרמן, ומכאן כי הפסקים שניתנו לאחר פסקי הבוררות מיום 7.6.17 ומיום 21.2.17 לא באים ולקבוע דברים מהותיים וחדשים, אלא רק להבהיר נתונים ופרטים חסרים.

58. פרופ' אוטולונגי בספרה הפנתה לדברי בית המשפט העליון על פיהם פסק ביניים של בורר צריך להינתן תוך כדי ניהול הבוררות, ומכל מקום- לפני סיומה. יחד עם זאת, נפסק (ברי"ע 37/34 **כללביט (סוכנויות לביטוח) בע"מ נ' רמד בע"מ** (1974)) שפסק ביניים יכול להינתן גם לאחר מתן הפסק: "החלטת- ביניים של בית המשפט- 'החלטה אחרת' בלשון **סעיף 19 לחוק בתי המשפט-** יכול שתינתן גם אחרי מתן פסק הדין בתובענה. כבר נפסקה הלכה שהחלטת בית המשפט הדוחה בקשת ביטול על פי **תקנה 227** או הנעתרת לה, היא בבחינת 'החלטה אחרת' הטעונה רשות לערער. כיוצא בזה, החלטת הבורר הדוחה בקשת בעל דין לביטול פסקו [לפי **ס' 15(ב) לחוק הבוררות**] היא פסק ביניים, הניתן לאישור או לביטול, על פי הלכות חוק הבוררות, ככל פסק אחר. לדוגמה, לו פסק הבורר [בהחלטתו לדחות או לקבל את בקשת הביטול לפי **סעיף 15(ב)**] למשיבות [שהן הצד המפסיד בבקשה] הוצאות נוספות (מה שלא עשה), לא הייתה מניעה לכך שבית המשפט ייתן גושפנקת אישורו גם לפסק זה, כדי לאפשר את ביצועו" (פסקה 8).

59. האופן שבו נדרשו הבוררים לשוב ולדון במחלוקת דומה לפניית צד לבית המשפט שנתן פסק דין בבקשה לביזיון, במיוחד לאור ההוראה בשטר הבוררות ("לרבות החלטות על דרכי אכיפתן וביצוען בעין").

לא ניתנה לבעל דין הזדמנות נאותה לטעון טענותיו או להביא ראיותיו

60. **סעיף 4(4) לחוק הבוררות** קובע כי "בית המשפט רשאי על פי בקשת בעל דין, לבטל פסק בורות...מאחת העילות האלה: לא ניתנה לבעל דין הזדמנות נאותה לטעון טענותיו או להביא ראיותיו". עילת ביטול זו מבטאת, למעשה, את אחד מכללי הצדק הטבעי, שהוא שמיעת הצד השני- *audi alteram partem*, המוכר לעיתים גם כ"זכות הטיעון". הפסיקה הורתה כי גם אם הופטר הבורר מכללי הראיות ודיני הפרוצדורה הרגילים, אין זאת אומרת שהוא משוחרר ממה שקרוי "כללי הצדק הטבעי" (אוטולונגי, עמודים 1026-1030 וההפניות שם וכן גורן, עמודים 320-319).

61. אשר לטענה, כי לא ניתנה להרמן הזדמנות נאותה לטעון טענותיו ולהציג בפני הבוררים את מלוא ראיותיו, לא מצאתי לקבלה. ניתן לראות כי לאחר אישור פסקי הבורר מיום 21.2.17 ומיום 7.6.17 בבית המשפט, הרמן פנה אל הבוררים מספר פעמים למתן הוראות בעניין תשלומים ואמצעי גביה ולפיקד ניתנה להרמן זכות תגובה (פניות אל הבוררים במיילים שונים צורפו לבקשת הרמן לביטול פסקי הבוררות מיום 10.7.18, 20.8.18 ו- 27.8.18) במסגרת **הפ"ב 51268-10-18**.

העברת בורר מתפקידו

62. [סעיף 11\(1\) לחוק הבוררות](#) קובע כי "בית המשפט רשאי להעביר בורר מתפקידו באחד המקרים האלה... (1) נתגלה שהבורר אינו ראוי לאמון הצדדים".

63. [ברע"א 296/08 ארט-בי חברה בערבות מוגבלת \(בפירוק\) נ' עזבון המנוח ג'ק ליברמן ז"ל](#) (5.12.10) הדגיש בית המשפט העליון כי המבחן להעברת בורר מתפקידו דומה למבחן המופעל במסגרת בקשה לפסלות שופט. וכלשונו: "אני כשלעצמי סבור כי המבחן לפסלות בורר צריך שיהיה דומה למבחן שנקבע בעניינם של שופטים, קרי, על הטוען לפסלות בורר להוכיח בהתבסס על ראיות אובייקטיביות, קיומו של חשש ממשי למשוא פנים" (פסקה 115). וכן: "המבחן לשאלה אם ראוי הוא בורר – או אם אין הוא ראוי – לאמון הצדדים, הוא מבחן אובייקטיבי, ואין די בתחושתו הסובייקטיבית של צד מן המתדיינים לבוררות" (פסקאות 107-109).

64. ככלל, יעשה בית המשפט שימוש בסמכות הנתונה לו להעברת בורר מתפקידו במקרים חריגים בלבד, על פי אמות המידה שנקבעו בעניין פסלות שופט, כגון מקרים בהם השתכנע בית המשפט, על יסוד עובדות מוצקות, שהתנהלות הבורר שוללת ניהול הליך תקין ואף מעלה חשש ממשי בדבר קיומו של משוא פנים כלפי אחד הצדדים ([רע"א 6416/18 פרץ נ' טהבש](#) (7.4.19); [רע"א 6412/18 כהנמן נ' מרקוביץ](#) (18.11.18); [רע"א 2592/17 מ.פ. עמית בניה וייזום בע"מ נ' דהן](#) (26.4.17) [גורן, עמ' 175-176](#)). נטל הוכחת הטענה מוטל, כמובן, על הצד המבקש (שמעוני, עמ' 441), והיא תיבחן באופן אובייקטיבי ([רע"א 3477/19 קן-התור נ' ויאצ'סלב](#) (11.6.19)), אולם ישנם מקרים חריגים, שלא כמו בענייננו, בהם יידרש בית המשפט אף לבחינת הפן הסובייקטיבי של הבקשה וזאת במקום בו השכל הישר מוביל למסקנה לפיה לא ניתן להמשיך את הדיון בפני הבורר ([רע"א 7816/11 זילברשלג נ' מימון](#) (4.12.11)). אוסיף את המובן מאליו, כי לאחר מתן הפסק הסופי אין היגיון בהעברת הבורר מתפקידו ([רע"א 4198/10 איבגי נ' גבאי](#) (25.12.12); [רע"א 10086/06 עמירה נ' יוסף](#) (13.1.10); [אוטולנגי, עמ' 497](#); [שמעוני, עמ' 442](#)).

65. בענייננו, טען הרמן, כי היה מקום להורות על העברת הבוררים מתפקידם וזאת לנוכח הסתרת הבוררים מהצדדים בשעת החתימה על הסכם הבוררות כי הם אינם מתכוונים לתת פסק דין סופי. עוד נטען כי היה מקום להורות על העברת הבוררים מתפקידם בשל יצירת הבוררים קשר עם ברדוגו בשל פנייתו אליהם, כך שיצירת הקשר נעשתה מאחורי גבו של הרמן. בפעולות אלה של הבוררים, כך לדידו של הרמן, יש כדי להוביל למסקנה לפיה הוא אינו ראוי לאמון הצדדים ([ס'11\(1\) לחוק הבוררות](#)).

66. ברי, כי אין לקבל מצב בו הבורר נפגש או משוחח עם אחד הצדדים לבוררות מאחורי גבו של הצד השני ([רע"א 4211/10 מילניוס אלקטריק טי.אוי.נ' בע"מ נ' תנועת מושבי העובדים בישראל ברית סיוע שיתופית מרכזית](#) (9.1.11); [גורן, עמ' 178](#); [שמעוני, עמ' 439](#)). פעולה שכזאת עלולה להכתים את האמון אותו רוחשים הצדדים לבורר ואף להוביל, במקרים מסוימים, להעברת הבורר מתפקידו. לכך יש להוסיף, כי צד לבוררות שנודע לו כי בורר יצר קשר עם הצד השני מבלי ידיעתו ולא מיהר לפעול בעקבות כך, ייאבד את ההזדמנות להעלות טענותיו בנדון.

67. בענייננו, הרמן לא הגיש ראייה כלשהי התומכת בטענתו בדבר קיומן של שיחות בין הבוררים לבין ברדוגו. לאור האמור אינני סבור כי הבוררים אינם ראויים לאמון הצדדים. הרמן לא הוכיח ולו למראית עין כי הבוררים חרגו מתפקידם או כי נתקיימה עילה כלשהי המצדיקה להעבירם מתפקידם, ואין די בתחושותיו הסובייקטיביות מצד הרמן.

68. לסיום יוער כי לא מצאתי להידרש לשאלה האם נפלו פגמים בתנאים הנדרשים לתיקון פסק הבורר לפי [סעיף 22 לחוק הבוררות](#) והדיון בשאלה זו מתייטר נוכח הכרעתי כאמור כי פסקי הבוררות מימים 20.8.18 ו-27.8.18 מטרם היא הבהרה, פירוש ועדכון ואין בהם כדי לשנות את הפסק הסופי כאמור.

דיון בבקשת ברדוגו לאישור פסקי הבוררות במסגרת הפ"ב 46166-10-18 ובקשת שפירו לביטולם במסגרת הפ"ב 50123-11-18

69. אשר לטענה כי ברדוגו וידידו (מר יהודה מזוז) התחייבו כלפי הרמן לפרוע הלוואה בסך 160,000 דולר שניתנה למר מזוז ובהסכמה נרשם במקומו שפירו כלוה, אין בידי לקבל טענה זו. בהסכם ההלוואה החתום בידי הרמן, ברדוגו ושפירו כתוב במפורש שהלווה (היזם) הוא שפירו והערב (המשעבד) הוא ברדוגו ולא הוכחה הטענה כי ההלוואה ניתנה למזוז ובהסכמה נרשם במקומו שפירו כלוה. משום ששפירו הוא הלווה חובה על המלווה ראשית לפנות אל הלווה וככל שלא יצליח לגבות את החוב או אז יכול הרמן לנסות לממש את הנכס המשועבד. טענותיו של שפירו כי המצג אותו הציג ברדוגו בבית משפט השלום ולפיו הזכויות בנכס העירבון הן שלו היו תרמית והן שייכות לאמו ולאזרזר, לא הוכחו. על פי סעיף 3-2 לתביעה בבית משפט השלום (שצורפה כנספח ג' לבקשת שפירו לביטול פסקי הבוררות) עולה כי הסכם ההלוואה הוא בין הרמן לשפירו ולהבטחת החזר ההלוואה הסכים ברדוגו כצד ג' לשעבד נכס בבעלותו, הוא החנות, ובהתאם נרשמה הערת אזהרה לטובת הרמן על זכויותיו של ברדוגו בחנות. על כן לא הוצג מצג כי ברדוגו הוא החייב בתשלום להרמן אלא רק כי הוא המשעבד והזכויות בנכס העירבון הן שלו. גם הצהרת אזאזר כי "התביעה נגד שפירו היא בעקיפין" לא הוכחה ונאמרה כלאחר יד (צורפה כנספח ד' לבקשת שפירו לביטול פסקי הבוררות).

לא היה הסכם בוררות בר-תוקף

70. לפי [סעיף 24\(1\) לחוק הבוררות](#), בית המשפט רשאי להיעתר לבקשת בעל-דין לבטל פסק-בוררות, כולו או חלקו, אם מצא שכלל לא היה הסכם-בוררות בר-תוקף בין הצדדים. בענייננו, טענת שפירו כאילו לא היה הסכם בוררות תקף בינו לבין הרמן אינה יכולה להתקבל, בשים לב לשטר הבוררות עליו חתומים שפירו, הרמן וברדוגו.

הפסק ניתן על ידי בורר שלא נתמנה כדין

71. עוד נטען כי הבוררים נתמנו בהליך עורמתי מורכב בו הוצג אדם שלא קשור לדיון כתובע, אולם לא מצאתי לקבל טענה זו, אשר נטענה כלאחר יד ללא תשתית ראייתית.

72. פרופ' אוטולנגי מדגישה בספרה כי טענות כנגד הבוררות בכלל, וכנגד מינוי בורר שלא כדין בפרט, יש להעלות בהזדמנות הראשונה – אחרת הן לא תשמענה:

"הכלל הוא, כאמור, שאין אדם יכול לבקש את ביטול הפסק, אם לא עורר את טענותיו נגד ההתדיינות, או נגד הפסק, בהזדמנות הראשונה. יש הרואים בהעלאת הטענה משום חוסר תום לב ופעולה שלא בדרך המקובלת, וזה הסיבה לשימת המחסום בפני העלאת הטענה בשלב מאוחר יותר" (אוטולנגי, עמודים 1148-1149).

"הוא הדין בקשר לטענת מינוי בורר שלא כדין ... אחד 'הפסולים' הנפוצים הוא קשרו הקודם של הבורר עם הצד שכנגד. ברם אם עובדה זו הייתה ידועה למבקש ובכל זאת הסכים להתדיין בפני אותו בורר, 'אות הוא שלא מצא בו פסול ואין הוא יכול ... להישמע עכשיו בטענה, שהבורר לא היה כשר לכהן בתפקידו'. ההיגיון הוא, שאם לא מחה בעל הדין על כך מיד – רואים אותו כמוותר על הטענה" (אוטולנגי, עמוד 1151).

הבורר פעל ללא סמכות

73. בפסיקה נקבע כי הצדדים יכולים, בהתנהגותם, להרחיב את סמכות הבורר. הסכים בעל דין להרחבה – לא יוכל להתכחש להסכמתו. נפסק כי ההסכמה יכולה להיות גם מכללא, באי העלאת הטענה בדבר חריגה מסמכות במועד. במידה וצד לא העלה את טענת חוסר הסמכות בפני הבורר וגם לא מחה על המשך הדיון בפניו – יהא אותו צד מנוע מלהעלות טענה זו בשלב של בקשה לביטול הפסק (רע"א 2650/95 מרכז ציון חברה לפיתוח ובנין נ' כידון, פ"ד (5) 466, 476). בענייננו, שפירו לא העלה טענות בדבר אי הזמנת עדים מהותיים לדיונים בפני הבוררים או חריגת הבוררים מסמכותם בשלבים השונים של הדיון, כעולה מהמסמכים שצורפו לבקשות בהליך שלפניי. לפיכך, משלא העלה שפירו טענה זו במסגרת הבוררות, ובחר לשקוט על השמרים ולהמתין לתוצאותיו של ההליך, שפירו מנוע מלהעלות טענה זו כעת.

יפים לענייננו הדברים שנאמרו ברע"א 1027/11 נתן חורי נ' י.א.י.ה ניהול ואחזקות מאגרי דירות בע"מ (10.4.11) (להלן: "עניין חורי"):

"ככלל אין מקום להתיר לצד לבוררות לבקש את ביטולו של פסק הבוררות אם לא עורר את טענותיו בהזדמנות הראשונה. אין להסכים למצב בו צד לבוררות יעלה טענות חדשות המצדיקות לדידו את ביטולו של הליך הבוררות, כאשר שינוי הנסיבות היחידה הוא שניתן פסק בוררות לרעתו. התנהלות כגון דא

מצדיקה דחייתה של הטענה מטעמים של חוסר תום לב ומניעות [אוטולנגי,
1147-1149; רע"א 9969/09 ברוך פלד אחזקות בע"מ נ' יעקב קנדי אחזקות
בע"מ, סעיף 14 (24.1.09)].

בעניין חורי נקבע כי כאשר טענות בדבר חוסר סמכותם של הבוררים, שלא נטענו בפני הבוררים, הועלו לראשונה בבית המשפט לאחר שתוצאת הבוררות לא מצאה חן בעיני מבקש הביטול, מנוע מבקש הביטול לטעון לביטול פסק הבוררות בעילה זו. כך גם בענייננו: שפירו העלה טענה זו לראשונה בבית המשפט.

74. זאת ועוד. [בסעיף 26\(א\) לחוק הבוררות](#) נקבע כי בית המשפט רשאי לדחות בקשת ביטול, על אף קיומה של אחת העילות האמורות [בסעיף 24](#) לחוק, אם היה סבור שלא נגרם עיוות דין. בעניין חורי נקבע כי לא נגרם למבקשת עיוות דין מן הטעם שאת טענת חוסר סמכות הבוררים העלתה המבקשת רק בבית המשפט ולא בפני הבוררים. כך גם במקרה שלפני, לא נגרם לשפירו אי צדק המגיע כדי עיוות דין. על בסיס האמור, לא מצאתי לקבל את הטענה כי חרגו הבוררים מסמכותם.

לא ניתנה לבעל דין הזדמנות נאותה לטעון טענותיו או להביא ראיותיו

75. שפירו טען כי פסקי הבוררים ניתנו במעמד צד אחד ולבקשת צד אחד- ברדוגו, ללא שניתנה לו זכות הודעה או התנגדות.

76. עילה זו (על פי [סעיף 24\(4\) לחוק הבוררות](#)) פורשה בצמצום רב ונפסק כי שימוש בה ייעשה רק כאשר מתקיימת פגיעה מהותית בכללי הצדק הטבעי. בית המשפט נעתר לבקשות על סמך סעיף זה רק במקרים חריגים ולא בקלות יורה על ביטול פסק בוררות בשל הטענה כי לא ניתנה לצד הזדמנות נאותה לטעון טענותיו או להביא ראיותיו, והכל על מנת להלום את הכלל לפיו עילות הביטול לפי [סעיף 24](#) לחוק אינן פותחות פתח להעלאת טענות ערעוריות ביחס לפסק הבוררות ([רע"א 6327/12 עופר ניב ואח' נ' דן חברה לתחבורה ציבורית בע"מ](#) (01.09.2013) פסקה 21). פרשנות זו מתיישבת עם הגישה המצמצמת שנוקט בית המשפט להתערבות בפסקי בוררות ככלל (עניין גמליאלי, 615-617).

על כן, בענייננו, שפירו אינו יכול להישמע בטענה כי נמנעה ממנו הזכות להביא ראיות או לטעון טענות בתגובה לטענות שנטענו על ידי ברדוגו והמסמכים שהועברו על ידו. מלוא הראיות, הוצגו בפני הבוררים, ואין כל אפשרות להכניס את שפירו למסגרת המצומצמת של עילת ביטול זו. התקיימו מספר ישיבת בוררות, בהן העלה כל צד את מלוא טענותיו, כך שאין גם בסיס לטענה כאילו שלא ניתנה לשפירו הזדמנות נאותה להעלות את טענותיו.

77. עוד יאמר כי טענה זו נטענה בעלמא, ללא פירוט וללא המצאת כל מסמך, ממנו עולה כי לא ניתנה למבקש הזדמנות להביא ראיותיה ולטעון טענותיו.

הלכה היא כי "לא יישמע בעל-דין שהייתה לו הזדמנות להביא את ראיותיו, אך מסיבות השמורות עמו ביכר שלא לנצל הזדמנות זאת" (ע"א 3003/02 בית אלעזרי, מושב עובדים להתישבות שיתופית בע"מ נ' לחמי, פ"ד נו(6) 551, 565), כמו כן: "אין זה מחובתו של הבורר לדרוש הבאת ראיות. זה עניינם של בעלי הדין ומשנמנעו מכך, אין להם להלין על הבורר" (אורי גורן, בוררות, עמוד 319), וכן: "כדי להביא לביטול של פסק בוררות בעילה לפי סעיף 4)24 לחוק... יש להראות שהבורר דחה בקשה להבאת ראיות רלוונטיות, שהיה בהן כדי להשפיע על פסק הבורר, וסירב לבקשה ללא הצדקה" (ישראל שמעוני, דיני בוררות: אופק חדש בבוררות, עמוד 578).

על בסיס האמור, מסקנתי היא כי לא מתקיימת עילת הביטול לפי ס' 4)24 לחוק.

הבורר לא הכריע באחד העניינים שנמסרו להכרעתו

78. בקשר לעילת הביטול שבסעיף 5)24 לחוק הבוררות, שפירו לא מצביע על איזה עניין לא הוכרע על-ידי הבוררים במסגרת הבוררות ובשל כך בלבד יש לדחות את טענותיו בהקשר זה. מדובר בטענה שנטענה בעלמה, מבלי שבוססה והוגשו חצאי פרוטוקולים שלא ניתן להבין מהם דבר.

79. עילה זו מתייחסת למצב שבו נטענה טענה או הובאה ראיה ועולה מפסק הבוררות שהבורר נמנע מלדון ולהכריע בה (אוטולנגי, כרך ב, 1046-1052 (מהדורה רביעית מיוחדת, 2005)). כלל הוא, שבורר חייב להכריע בכל העניינים שנמסרו להכרעתו ולא להותיר שאלה הכלולה בנושא הבוררות ללא הכרעה סופית, אחרת - תהא זו עילה לביטול הפסק על-פי סעיף 5)24 לחוק. המבחן שעל-פיו תיבחן שאלת סופיות הפסק, הוא אם הפסק מסיים כליל את הדיון בכל העניינים התלויים ועומדים בפני הבורר, או אם נותר עניין כלשהו במסגרת נושא הבוררות שהבורר לא הכריע בו (ע"א 177/83 סבס שיטות בניה מתוחכמות בע"מ נ' אגודת קבוץ גליל ים, פ"ד לח(4) 718, 724 (1985); אוטולנגי, עמ' 1046).

80. טענת שפירו, הבוררים לא הכריעו בשאלות בנוגע לקיזוז כספי השכירות של הנכס המשועבד לטובת הרמן.

מעיון בפסקי הבוררים עולה כי הם דנו והכריעו בטענות הטעונות הכרעה כאמור והבהירו ביחס לשאלת הקיזוז מכספי הנכס המשועבד, כי יכריעו בכך במידה ויידרש רק לאחר ובמידה שלא יצליח ברדוגו למצות את הליכי הגביה מול שפירו ועל כן שאלת כספי השכירות לא רלוונטית כרגע.

81. עילת הביטול שבסעיף 5)24 לחוק, מתייחסת למצב בו נטענה טענה או הובאה ראיה ועולה מפסק הבוררות שהבורר נמנע מלדון ולהכריע בה (ראו: אוטולנגי, כרך ב', 1052-1046).

עילה זו, כמו גם עילת הביטול אשר [בסעיף 24\(3\) לחוק הבוררות](#), תקום רק בנסיבות חריגות וקיצוניות ביותר, כאשר הבורר התעלם לחלוטין מחומר ראיות מהותי שהיה בפניו, כאשר קיימת פגיעה בעיקרי הצדק הטבעי, או כאשר נגרם עיוות דין של ממש.

82. לא זה המצב בענייננו, בו הבוררים דנו במחלוקות שבין הצדדים והכריעו בטענות הטעונות הכרעה ובו ניתן להיווכח, מפסק הבוררות, שהבוררים נתנו דעתם לשאלות הטעונות הכרעה שהובאו בפניהם.

83. עוד יצוין כי העדר התייחסות מפורטת לכל טענה מטענות המבקש אין משמעה העדר הכרעה בעניין שנמסר להכרעת הבורר. [סעיף 24\(5\) לחוק הבוררות](#) נוקט בלשון העדר הכרעה "באחד העניינים" שנמסרו להכרעת הבורר, כך שגם אם הבורר לא נדרש לנמק בהרחבה כל טענה שנטענה, אין לראות בכך העדר הכרעה בעניינים שהועברו להכרעתו (עניין בבזדה).

משכך, אין בידי לקבוע כי בנסיבות העניין מתקיימת העילה הקבועה [בסעיף 24\(5\) לחוק הבוררות](#).

הפסק ניתן לאחר שעברה תקופה לנתינתו

84. עוד נטען כי פסקי הבוררות ניתנו לאחר שנסתיימו הליכי הבוררות וחלף המועד לעיכוב ביצוע ההליכים למימוש הנכס על פי ייפוי כוח מטעם הרמן נגד ברדוגו. עוד נטען כי הפסקים נשוא בקשה זו ניתנו לאחר שפג תוקף ייפוי הכוח שניתן לב"כ ברדוגו ולאחר אישור הפסקים הקודמים ובכך קמה עילה לביטולם על פי [סעיף 24\(8\) לחוק הבוררות](#). טענה זו הועלתה על ידי שפירו באופן סתמי וללא ביסוס ראיתי, אף ללא שיפנה לתאריכים הרלבנטיים לשם ביסוס טענתו.

85. [סעיף 26\(ג\) לחוק הבוררות](#), שכותרתו "סייגים לביטול פסק", קובע כדלקמן: "לא תישמע טענה של בעל-דין שפסק הבוררות ניתן שלא במועדו, אלא אם שמר לעצמו, בהודעה בכתב לבורר לפני מתן הפסק, את הזכות לטעון טענה זו".

הודעה בכתב כזו לא ניתנה על ידי שפירו. שפירו מעולם לא התריע לפני הבוררים כי חל איחור במתן הפסק, וממילא לא שמר לעצמו כל טענה בקשר לכך. אשר-על-כן, ברור ששפירו לא הלך בדרך אשר מתווה [סעיף 26\(ג\) לחוק הבוררות](#), ולא שמר לעצמו את הזכות לטעון במועד מאוחר כי פסק הבורר בטל מחמת איחור שחל בנתינתו.

86. על הטעם וההיגיון בסעיף זה יפים לענייננו הדברים שהובאו ב[רע"א 2650/95 מרכז ציון חברה לפיתוח ובנין בע"מ נ' מרדכי כידון](#), (נ5) 466 (1997):

"ההיגיון והטעם שבהוראת סעיף 26(ג) ברורים. אין זה ראוי לעודד התנהגות אופורטוניסטית של צדדים להליך הבוררות. אין לאפשר מצב דברים בו אחד

הצדדים, הסבור כי במתן פסק הבורר חל איחור המאפשר את ביטולו, יישב בחוסר מעש וימתין לנתינת הפסק, בסוברו כי אם יינתן הפסק לטובתו, יחריש וימלא פיו מים, אך אם תוכרע הבוררות לרעתו, יוכל למהר ולהעלות את טענת הפסול לפני בית-משפט."

תוכנו של הפסק מנוגד לתקנת הציבור

87. אשר [לסעיף 24\(9\) לחוק הבוררות](#), אין בידי לקבל טענה כי תוכנם של פסקי הבוררות נותן לגיטימציה ברורה להצגת מצגים סותרים מפני בית המשפט ובפני הבוררים ומנוגד לכללי הצדק הטבעי ולתקנת הציבור, כאשר על פי סעיף 5 להסכם ההלוואה התחייב ברדוגו בכתב שלא להתנגד בכל פורום שהוא למימוש הנכס התחייבות חוזית חתומה, בעוד שפסקי הבוררים מבהירים כיצד ומתי הרמן יוכל לממש את הנכס.

88. בנוסף, באשר לעילה הנטענת בהתאם [לסעיף 24\(9\) לחוק הבוררות](#), על מנת להראות כי פסק בורר סותר את תקנת הציבור יש להראות נסיבות קיצוניות שבהן נקבע דבר בלתי מוסרי ובלתי מתקבל על הדעת. נסיבות אלו אינן מתקיימות בענייננו.

89. גם שתי העילות הנוספות, בגינן טען שפירו כי יש לבטל את פסק הבוררות, לא מתקיימות בענייננו. הכוונה לעילה הקבועה [בסעיף 24\(7\) לחוק הבוררות](#), לפיה הבורר לא דן בהתאם לדין המהותי, ועילת הביטול בהתאם [לסעיף 24\(10\) לחוק הבוררות](#). מלבד ההפניה למלל הסעיפים המגדירים את עילות הביטול לעיל, לא פירט שפירו כל תוכן עובדתי שיש בו להפיח רוח חיים בעילות ביטול אלו. זאת ועוד, התערבות בית המשפט בפסק בורר מכוח העילה הקבועה [בסעיף 24\(7\) לחוק](#) מצומצמת למקרים בהם הבורר התעלם במכוון וביודעין מהדין. לא כך הדבר בענייננו.

היעדר עיוות דין

90. על-פי הוראת [סעיף 26 לחוק הבוררות](#), "בית המשפט רשאי לדחות בקשת ביטול על אף קיומה של אחת העילות האמורות [בסעיף 24](#), אם היה סבור שלא נגרם עיוות-דין." משקבעתי כי לא מתקיימת אף עילה לביטול פסק הבוררות, איני נדרש לדון בהוראה זו. גם לו הייתה עומדת לשפירו עילה כאמור, בנסיבות העניין ונוכח מגמת הפסיקה למעט התערבות בפסק הבורר, על מנת לחזק את מוסד הבוררות, התרשמתי כי לא נגרם לשפירו עיוות דין, ואף מטעם זה לא מצאתי לבטל את פסק הבוררות.

91. אשר על כן, ולאור המפורט לעיל, הנני קובע כי אין מקום לביטול פסק הבוררות. כפועל יוצא מדחיית הבקשה לביטול, ומכוח הוראות [סעיף 28 לחוק הבוררות](#), ניתן אישור לפסקי הבוררות כדלקמן: הפסק מיום 10.7.18, הפסק מיום 20.8.18 והבהרה מיום 27.8.18.

דיון בבקשת ברדוגו לאישור הפסק במסגרת הפ"ב 54221-11-18 ובקשת הרמן לביטול במסגרת הפ"ב 14883-12-18:

92. הרמן טען כי הפסק מיום 22.11.18 ניתן ללא סמכות ואינו עומד בדרישות החוק להיותו פסק בוררות משום שניתן בהליך לאחר אישור פסקי בוררות מימים 21.2.17 ו- 7.6.17 שניתנו בבית המשפט במסגרת הפ"ב 46045-09-17 ובמסגרת הפ"ב 34600-10-17. לא מצאתי לקבל טענה זו בגין הנימוקים כדלקמן: יוער כי סוגיה זו נדונה כבר לעיל במסגרת פסקאות 56-58.

93. לענייננו, לא ניתן לקבל כי לאחר שפסקי הביניים מיום 21.2.17 ומיום 7.6.17, קבעו כי שפירו חייב להרמן 95,000 דולר וברדוגו ערב להלוואה ועליו לדאוג למקסם את מאמצי הגביה מול שפירו, יבוא עתה הרמן ויטען כי הבוררים אינם יכולים לדון במאמצי הגבייה ולדון בסכום הכסף אותו הצליח ברדוגו להשיג משפירו בשל פסק הביניים שאושר בבית המשפט. בפסקי הביניים הקודמים חתמו הבוררים באופן חלקי את הסכסוך והבוררים התייחסו לא רק לגובה החוב אלא גם לפירעונו החלקי. בנסיבות אלו ברור כי פסק הביניים אינו חותם תשלומים ופעולות שיעשו הצדדים לאחר מכן, שברור כי אלו ישנו את תמונת המצב. מכאן כי הבוררים לא קמו מכיסאם בעניין השאלה כיצד לגבות את החוב, בדיוק כשם שעדיין יכולים הבוררים לקבוע כי הרמן רשאי לפתוח תיק הוצל"פ נגד ברדוגו, שהרי החלטתם אינה אוסרת על כך. אפשר ובהמשך וככל שהרמן יציג בפניהם נתונים חדשים, יחליטו הבוררים כי הרמן רשאי לפתוח מחדש תיק הוצל"פ נגד ברדוגו. מכאן שבית הדין נתן החלטות נוספות לאחר פסק הבוררות אשר אושר בבית המשפט, אשר עסקו ביישומו של פסק הבוררות.

בית הדין נתן לברדוגו זמן למצות את ההליכים מול שפירו וקבע כי אי אפשר לממש את המשכון לטובת הרמן כל עוד לא התקבלה החלטה מפורשת מבית הדין המאפשרת לו לעשות כן. עוד נקבע כי על ברדוגו לדווח על הפעולות שננקטו על ידו לגביית החוב משפירו. פסקי הבוררות נשוא המחלוקת בענייננו רק חוזרים ומאשרים את פסקי הבוררות הקודמים, בלא שינוי מהותי, ואף עוקבים אחר הפעולות שננקטו על ידי ברדוגו לגביית החוב משפירו. פסקי ביניים אלה משלימים את הפסק מיום 7.6.17.

94. הצדדים פנו לבית הדין בנוגע לאופן גביית החוב, אף לאחר ה- 7.6.17 בו לטענת הרמן קמו הבוררים מכיסאם וביקשו מהם שיכריעו בעניין גביית החוב משפירו. כפי שנפסק לא אחת עצם הופעת הצדדים בפני בוררים אף מבלי שחתמו הצדדים על שטר הבוררות מחייבת אותם כחתימה על שטר הבוררות לכל דבר ועניין. (פניות של ברדוגו אל הבוררים במיילים שונים צורפו לבקשת הרמן לביטול פסקי הבוררות מיום 10.7.18, 20.8.18 ו- 27.8.18) במסגרת הפ"ב 51268-10-18. הבוררים קבעו כי על ברדוגו לשלם רק במידה ומאמצי הגבייה ייכשלו, והרי מי שיקבע אם מאמצי הגבייה נכשלו או הצליחו הם הבוררים.

95. אשר לטענה כי פסקי הבוררות ניתנו על ידי הבוררים בלא סמכות, בלא דיון ובלא זכות תגובה להרמן, לא מצאתי לקבל טענה זו. להרמן ניתנה זכות תגובה בעבר נגד פניית ברדוגו לבית

הדין לחייב את הרמן לסגור את תיק ההוצל"פ ולקבוע ברורות כי לא ניתן יהיה לנקוט נגד ברדוגו בהליכי גביה ללא החלטה ברורה המאפשרת לו לעשות כן והרמן השיב כי לבוררים אין סמכות לכך (תשובתו צורפה כנספח ב' לבקשה לאישור פסק בורר בה"פ 54221-11-18) ועל כן יש לדחות את טענתו כי לא ניתנה לו זכות תגובה.

96. אשר לטענה כי אישור פסק הבוררות מיום 21.11.18 עומד בניגוד לתקנת הציבור משום שאישורו יגרום לכך שבוררים לא יפעלו על פי הוראות החוק והפסיקה בענייני בוררות, שכן תוצאה כזאת תפתח פתח לפסקי המשך, לא מצאתי לקבל טענה זו. טענות אלו הועלו לעיל ונדחו ועל כן אין פגיעה בתקנת הציבור. הלכה היא, כי לא על נקלה יבוטל פסק בורר בשל טענה להיותו מנוגד לתקנת הציבור, אלא רק במקרים חריגים ביותר. כך נפסק בה"פ (מחוזי י-ם) 830/01 אורלי גילת נ' יוסף כדורי, תק-מח 8791(1)2004:

"בפסיקה נאמר כי "עילה זו נדירה בגלל עמימותה" (ע"א 6724/95 רות הוכמן נ' י.פ. המפיצים ציוד בע"מ, דינים עליון מד 114). בית המשפט בבואו לבטל פסק בוררות, בהתאם לעילה זו, ינהג בזהירות, שכן הרחבת העילה משמעותה פתיחת דלתו של בית המשפט בפני כל מי שפסק הבורר אינו מוצא חן בעיניו, דבר המנוגד למדיניות של בתי המשפט אשר מצמצמים את הביקורת השיפוטית על פסק הבורר".

עוד נקבע כי פסק בוררות נוגד את תקנת הציבור, כאשר הוא פוגע באינטרסים, עקרונות וערכים של החברה: רע"א 470/08 כרמל התפלה בע"מ נ' מדינת ישראל - משרד האוצר, תק-על 12010(1), 9579 שם נקבע כך: "סעיף 24(9) לחוק הבוררות מאפשר לבית המשפט לבטל פסק בוררות, כולו או חלקו, אם מצא כי תוכנו של הפסק מנוגד לתקנת הציבור. "תקנת הציבור" הוא מושג שסתום אשר בית המשפט יוצק לתוכו תוכן, מבלי שניתן לתת לו הגדרה ממצה (אוטולוגי, כרך ב, עמ' 1090-1087).

"מקובל על הכל כי מושג תקנת הציבור הוא מושג דינאמי, בעל תכנים משתנים, המשקף את רעיונות היסוד שעליהם מושתת המשטר המשפטי, והוא כולל את ערכי החברה והשקפותיה בענייני מוסר, כלכלה וחברה. מקובל גם כי תקנת הציבור היא אמת מידה שיפוטית כללית, אשר הן קביעת תוכנה המהותי והן יישומה הקונקרטי מסורים לבית המשפט".

97. תוצאת הפסק אינה פוגעת בערכי היסוד של השיטה. אכן, אי נוחות נגרמת לכל צד המפסיד בהליך משפטי, אך עדיין הדבר לא הופך את התוצאה לנוגדת את תקנת הציבור ועל כן אין די בה כדי לבטל פסק בורר.

98. על כן, ניתן בזאת אישור לפסק הבוררות מיום 22.11.18 במסגרת הפ"ב 54221-11-18 ונדחת בקשת הרמן לביטול הפסק מיום 21.11.18 במסגרת הפ"ב 14883-12-18.

בקשת שפירו לאישור הפסק במסגרת הפ"ב 50089-11-18

99. שפירו ביקש במסגרת הפ"ב 50089-11-18 לאשר את הפסק מיום 3.9.15. ברדוגו לא הגיש בקשה לביטול הפסק. יחד עם זאת, פסקי הבוררות בהם דנתי כאמור - הפסק מיום 20.8.18, ההבהרה מיום 27.8.18 וכן הפסק מיום 22.11.18, אשר אושרו, באים במקום פסק דין ביניים זה מיום 3.9.15 ומכאן שלא ניתן לאשרו ובקשת שפירו לאישורו- נדחית. פסקי הביניים שניתנו לאחריו, באו כהמשך וכהבהרה לפסק דין ביניים זה אשר ניתן בתחילת הליך הבוררות ובו נפסק כי הרמן זכאי לבחור בין שתי אופציות. כאמור, פסקי ביניים אלו הורו על השעיית ההליכים שנקטו נגד ברדוגו עד למיצוי מאמצי הגבייה על ידי ברדוגו ואף נקבעה ארכה במהלכה ברדוגו יוכל למצות את הליכי הגבייה מול שפירו, כאשר באותה תקופה הרמן אינו רשאי לגבות את חובו מברדוגו מכוח הערבות.

סוף דבר

100. אשר על כן, ולאור כל האמור לעיל, הבקשות לביטול פסקי הבוררות נדחות (הפ"ב-51268-10-18, הפ"ב 50123-11-18, הפ"ב 14883-12-18) ופסקי הבוררות (הפסק מיום 10.7.18, הפסק מיום 20.8.18, הפסק מיום 27.8.18 והפסק מיום 22.11.18) מאושרים בזאת.

המזכירות תשלח העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, י"ז טבת, 14 בינואר 2020, בהעדר הצדדים.

אביגדור דורות, שופט

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תיקיה ועוד באתר נבו – הקש כאן

אביגדור דורות 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה